

Příloha 1 – Seznam otázek

Balbutik

1. Kolik je vám let?
2. Čemu se nyní věnujete (povolání, studium)?
3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
4. Jaké máte zájmy?
5. Kdy se koktavost rozvinula?
6. Jak byste popsal/a Vaše projevy koktavosti?
7. Jak byste zhodnotil/a svou řeč?
8. Jaké techniky Vám pomáhají mluvit plynuleji?
9. Zhoršuje se někdy Vaše koktavost?
 - a. V jakých situacích?
10. Jaký máte ke koktavosti vztah?
11. V jakém období pro vás byla koktavost největší překážkou?
 - a. V čem konkrétně?
 - b. Jak jste se s tím vypořádával/a?
12. Snažíte se koktavost v projevu nějak skrývat?
 - a. Jak?
13. Vnímáte někdy svou koktavost jako pozitivum?
 - a. Kdy?
14. Jak se veřejnost staví k vaší koktavosti?
 - a. Jaké zaznamenáváte reakce?
15. Jak hodnotíte vaše vztahy s vrstevníky?
 - a. Jak tomu bylo v dětství?
16. Byla pro vás koktavost někdy překážkou v navazování vztahů – přátelských, profesních, partnerských?
17. Jak se k vaší koktavosti stavěli vaši příbuzní/rodina?
18. Jaké strategie se vám osvědčují ve vztahu k okolí?
19. Upozorňujete okolí při prvním kontaktu na svou koktavost?
20. Jaká byla vaše zkušenost jako balbutika ve školním prostředí?
21. Setkal/a jste se někdy s výsměchem?

22. Jak vás přijal kolektiv?
23. Jak k vám přistupovali vyučující?
24. Ovlivnila koktavost Váš výběr školy či povolání?
25. Docházel/a jste na logopedii?
 - a. Pokud ano, kdy a jak dlouho?
26. Jak terapie probíhala? Pomohla vám?
 - a. Pokud ne, proč?
27. K jakým odborníkům jste docházel/a?
28. Docházíte na terapii i nyní? Na jakou?
29. Jak se koktavost projevuje v cizích jazycích?
30. Máte zkušenost s divadlem?

Odborníci

1. S kolika balbutiky máte zhruba zkušenost?
2. Kolik let bylo klientům nejčastěji?
3. Na jaký popud terapii zahájili?
4. Jaké projevy jste u klientů zaznamenávali?
5. Jaké terapeutické přístupy se vám nejvíce osvědčily?
6. Jakých úspěchů se vám podařilo s klienty docílit?
7. Co je podle vás základem úspěchu terapie koktavosti?
8. Co je důvodem neúspěchu terapie?
9. Bývá terapie ukončena z vaší strany či ze strany klienta?

Příloha 2 – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS PRO ÚČASTNÍKA VÝZKUMU

Účastníte se výzkumu pro diplomovou práci studentky Tatiány Šolaja s názvem “Psychosociální důsledky balbuties u mladých dospělých”, který probíhá v rámci jejího studia na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy.

Vaše účast na výzkumu proběhne ve formě realizace rozhovoru a poskytnutí odpovědí na otázky, jež vám byly představeny již při prvním oslovení. Rozhovor bude pro potřeby výzkumu nahráván, přepsán a následně analyzován. Vybrané citace Vašich odpovědí budou zmíněny v diplomové práci. Důvěrnost vašich odpovědí i vaší účasti na výzkumu bude zajištěna anonymitou, v práci nebude uvedeno Vaše jméno ani žádné další konkrétní informace o Vaší osobě.

Během rozhovoru můžete kdykoliv odmítnout odpovědět na jakoukoliv otázku. Rozhovor můžete kdykoliv okamžitě ukončit.

Poskytnutý materiál bude použit pouze za účelem sepsání diplomové práce, případně odborného článku či další publikace.

Svůj souhlas s účastí na výzkumu potvrďte prosím podpisem tohoto dokumentu.

Datum:

Jméno:.....

Podpis:.....

Příloha 3 - Příklad transkripce rozhovoru

T: Na začátek bych tě chtěla poprosit, jestli by ses představil.

E: Je mi 26, pracuju jako inženýrský geolog. My máme za úkol geotechnický a geologický průzkum hlavně pro výstavbu cestové infrastruktury. Když chceš postavit nějakou cestu, tak je nevyhnutelné mít informace o tom, jaká zem tam je. Děláme tam různé zkoušky na mechanické vlastnosti a na základě těchto dat se dá celkem dobře interpretovat, jestli se tam nějaká ta cesta dá vybudovat. A co se týče aktivit, moje nejoblíbenější aktivita jsou šachy

a ještě celkem rád chodím na turistiku nebo do divadla a tak.

T: Ta práce je hlavně na počítači?

E: Právěže když máme ty zkoušky na těch lokalitách tak tam musíš přijít a ty zkoušky se dělají hlavně ve vrtu a tam ty zkoušky vykonat. A ta interpretace těch dat se vykonává na počítači. Takže je to takový mix, jsi na lokalitách a pak jsi někdy v kanceláři a ťukáš do počítači.

T: Co jsi studoval?

E: Na UK jsem studoval na přírodovědecké fakultě na geologii, takže jsem studoval zem, jaké má vlastnosti, ale během studia jsem se víc specializoval na tzv. dekontaminace vod. Takže vlastně tahle inženýrská geologie byl takový plán B, ale jsem moc rád, že mám práci v tom oboru, co jsem vystudoval.

T: Baví tě to?

E: Ano, chtěl bych si udělat ještě autorizační zkoušky, ale na ty můžu jít, až když budu mít větší praxi, a tu ještě bohužel nemám.

T: Ty jsi teda ze Slovenska, proč ses rozhodl žít v Praze?

E: Chtěl jsem zkusit něco nového a ještě když jsem byl na gymnáziu, tak jsem chtěl jít na výšku do Anglie nebo do Skotska a mohl jsem, ale bohužel jsem nezískal stipendium. Takže po ekonomické stránce by to nebylo úplně nejideálnější, ale vždy jsem měl jako

alternativu jít sem a jsem opravdu moc rád, že jsem se sem přestěhoval a nějakou dobu bych tu ještě chtěl být. Ale vždy když jedu tak jednou za 2-3 týdny k nám, tak co se týče emocí, vždy to tam u nás mám moc rád. Takže někdy bych možná chtěl jet zpátky.

T: Vzpomeneš si, kdy koktavost začalo?

E: Ano, vím to moc dobře. Bylo mi 5 let a 10 měsíců, šli jsme s mým tátou na výlet, ale ten den byly asi jen 2-3 stupně nad 0, takže byla celkem kosa, a jak jsme vyšli na svah, tak jsem se začal hodně klepat a nevím, co se přesně stalo v tu chvíli, ale když jsem od táty chtěl, tak jsem jen koktal a takhle špatné to bylo první tři týdny. A pak teda naši a všichni v mém okolí nikdo o koktavosti nic nevěděl, takže jsem šel k logopedce, ale ani ona si s tím až tak moc zkušeností neměla. Takže na začátku jsem zkoušel tzv. dýchací cviky na samohlásky při výdechu, ale musím říct, že mi to až tak nepomohlo. My pocházíme z menší vsi a moc specializovaných zařízení na logopedii tam u nás není, tak vlastně pro naše i pro mě bylo dost těžké jít někam do velkého města, kde by bylo něco adekvátnějšího než tohle. A když jsem měl jít na gymnázium, to mi bylo asi 15, tak jsme zkusili jít ještě k jiné logopedce a ta zkoušela, že si mě nahrávala a na základě toho, jak mi to pouštěla, jsme se pokusili najít a vylepšit to, co je špatné, aby ta řeč byla plynulejší. Ale tím, že jsem u ní byl jen třikrát, tak bych bohužel potřeboval víc těch sezení, ale byl jsem na gymnázium, které bylo 180 km od nás, tak jsem to bohužel nestíhal.

T: Takže ta první logopedka byla z té vesnice?

E: Ona byla z malého města kousek od nás. Ale bohužel ten její přístup mi moc nevyhovoval. A co je takové nejzvláštnější na té mojí koktavosti, je to, že když zpívám, tak nic. A potom ještě když se pokusím převtělit do někoho úplně jiného, tak téměř nekoktám, nebo ta řeč je mnohem plynulejší. Ale bohužel, když jsem v práci nebo jsme tady, tak představa, že bych se do někoho jiného převtělil, je pro mě trochu zvláštní a proto je bohužel ta řeč taková, jaká je.

T: Věnuješ se třeba divadlu?

E: Můj táta byl v tomhle fajn a nějak jsem se k tomu nedokopal, ale rád bych to zkusil. Ještě když jsem byl na gymnáziu a abych se naučil s tou mojí koktavostí být užitečnější nebo tak,

tak jsem chodil na akademické debatování, a možná to zní tak kontraintuitivně, jít někam, kde máš 5 minut a musíš říct co nejvíc informací a co nejideálněji tak, abys tu myšlenku dokázal říct. A já jsem to zkoušel ve slovenštině i v angličtině, a teď to bude znít asi divně, ale v tom anglickém debatování jsem se dvakrát dostal do národního týmu, takže to asi nebylo až tak špatné.

T: A pokračoval jsi v tom?

E: Na výšce už ne, ale těch 5 let co jsem chodil na bilingvní gympl, tak jsem tam chodil. Takže ono se s tím dá žít jako v pohodě, ale jsou samozřejmě chvíle, kdy bych koktavost neměl. Ale už jsem se s ní docela smířil a jsem moc rád, že mě všichni kolem mě akceptují a dokonce mi lidi říkají, že jsem díky ní takový milý, což je docela fajn.

T: Takže když mluvíš anglicky, tak je to lepší?

E: Ne vždy, jsou chvíle, kdy to je celkem fajn, ale už se mi taky stalo, třeba vzhledem k tomu, že jsem diplomku psal anglicky a když jsem šel na obhajoby, tak jsem obhajoval anglicky, ale v té chvíli jsem cítil tak intenzivní stres, že ta moje obhajoba byla opravdu špatná. Ale ne kvůli tomu, že jsem nevěděl, co říct, ale až moc jsem chtěl a prostě to nešlo. Takže bohužel. Ale dá se to tak říct, že je to anglicky o něco lepší.

T: Jsou situace, kdy se to zhoršuje?

E: Ano, pro mě je nejhorší, když jdu třeba do autobusu a mám si koupit lístek, protože já vim, kam chci, co chci, ale to, že za mnou stojí mnoho lidí a ten autobus chce být co nejdřív pryč, takže když se to nakombinuje, tak je pro mě na 100 % jasné, že se zakoktám. A to je něco, co bych samozřejmě rád neměl. Ale naštěstí se dají dneska lístky koupit online, takže toho využívám.

T: Takže je to ve chvíli nějakého stresu?

E: Ano, dá se to tak říct, já to chci mít rychle za sebou, řidič chce být co nejdřív pryč, ti lidi chtějí být co nejdřív v autobuse... takže to moc dobře nefunguje v tu chvíli.

T: Máš nějaké strategie, aby řeč byla plynulejší?

E: Ano, mám. Asi to není úplně nejideálnější, ale například vůbec neužívám V, ale používám NA. Když vim, že po sobě jdou dvě nebo tři souhlásky, tak je téměř jisté, že se zakoktám. Takže pokouším se to nějak nakombinovat, aby to šlo o něco líp, ale ne vždy to jde.

T: Takže hledáš třeba synonyma?

E: Ano, není to nejideálnější a byl bych moc rád, kdybych se mohl dostat k nějakému zkušenému logopedovi, aby mi ukázal nějaký jiný přístup. Asi jsem tomu měl dát víc, když jsem byl dítě, protože i z knih, co jsem si nastudoval, tak pokud je nějaká alternativa, jak koktavost nějakým způsobem odbourat, tak je to hlavně v nižším věku. Ale teď pro mě už nemá moc velký smysl se tím zabývat, myslím, že jsem se s tím naučil žít, a znám lidi, co to mají ještě horší než já. A je mi jich líto.

T: Takže na logopedii jsi chodil jenom v dětství a na gymnáziu?

E: Ano. Ale hned jak jsem šel na gymnázium, tak už to bylo moc daleko a v té době ještě nebyly moc věci, jako je Skype a tak. A hlavně si myslím, že při té koktavosti není nad to, když můžeš pracovat s tou logopedkou osobně, ne přes internet.

T: Jak bys popsal projevy koktavosti?

E: Jakmile cítím, že po mně někdo chce něco hned, já vím přesně, co chci, ale myslím si, že moje řeč nestíhá moje tempo přemýšlení. Takže myslí mi to asi celkem dobře, ale ta moje řeč prostě nestíhá. A byl bych rád, kdybych přišel na to, jak by to šlo, aby se moje myšlení a moje řeč zesynchronizovali. Protože kdysi jsem si myslel, že vždycky je to jen o tom, jestli se s tím člověkem, se kterým jsem, se cítím fajn, nebo jestli k němu cítím nějaký hněv. Když k němu cítím hněv, tak ta řeč je v pohodě. Takže když mám pocit, že jsem na někoho naštvaný, tak ta řeč je celkem plynulá. Takže asi tak. No a když mám říkat slova na M, B, P, R, S, V, Z, tak tam je téměř jisté, že se zaseknu. A když je něco na H, tak je to jak kdyby mi tam nechtěl dojít dech. Takže pokud to jde, tak se těmhle písmenům vyhýbám, ale ne vždy to jde, takže pak mi nic jiného nezbyvá, než to zkusit, a někdy to jde a někdy ne.

T: A ty hlásky jsi vypožoroval sám?

E: Ano.

T: Ty jsi říkal, že ty první tři týdny to bylo nejhorší, pak se to trochu zlepšilo?

E: Takhle, ne abys měla pocit, že po těch třech týdnech to bylo úplně oukej, ale asi by se dalo říct, že někdy to je o trochu lepší a někdy fakt ne. Jsou dny, kdy přijdu za kýmkoliv z rodiny a těžce se mi mluví a ta četnost zakoktání je mnohem intenzivní. A pak jsou dny, kdy se mi daří říct ty těžší kombinace líp vyslovovat. Ale s nikým jsem to nekonzultoval, je možné, že to je i podle toho, jak spím, že když mám nějaký den, kdy nemůžu spát nebo mi to nejde, tak možná ten další den ta řeč není nejideálnější. Ale už byly i takové dny, kdy jsem spal dlouho a stejně ta řeč nebyla ideální, takže neříkám, že je to jen tím, ale je to možné, že to má nějakou souvislost.

T: Jaký máš ke koktavosti vztah?

E: Jsou dny, kdy bych si přál, abych mluvil jako asi 99,8 % lidí, kteří koktavost nemají. Zase, jak jsem říkal, jsem se s ní podle mě dobře identifikoval a dokážu s ní žít. A neříkám to proto, abych se cítil dobře, ale myslím, že někteří to mají intenzivnější. Ale chtěl bych tomu dát víc iniciativy a víc se sebekontrolovat, tam vidím, že bych na tom mohl víc zapracovat.

T: V jakém období pro tebe byla koktavost největší překážkou?

E: Určitě na základce, protože jakmile jsi v kolektivu malých dětí, tak bohužel je tam i nějaká šikana a tak... ne že by mě bili, to ne, ale říkali mi koktavec a i proto, že jsem byl takový přecitlivější, tak jsem si to moc vzal, plakal jsem, není to úplně to, co chceš mít ve škole. Ale když jsem šel na druhý stupeň, tak jsem měl štěstí, že moje třídní byla školní psycholožka a měla 2 metry na výšku, byla taková mocná a vždycky chodila na podpatkách, takže byla opravdu hodně vysoká. Takže měla velmi dobrou autoritu a jakmile se to dozvěděla, ne že bych šel ty spolužáky nabonzovat, ale tím, že toho bylo dost, tak pokud nebyla slepá, tak to nemohla nezaregistrovat. Tak jim hodně domlouvala a nebylo toho pak už moc. A pak když jsem šel na gymnázium, tak tím, že to byla taková asi nejlepší škola u nás, tak tam byli tací, co to akceptovali bez problémů a tam to bylo úplně oukej. Takže když jsem byl na základce, tak to bylo špatný, a pak už ne.

T: To bylo bilingvní gymnázium?

E: Ano, slovensko-anglické, takže až na slovenštinu a tělocvik jsem měl všechno anglicky, i maturitu.

T: V tý angličtině je to lepší nebo stejný?

E: Někdy to jde líp, třeba u debatování, ale třeba u těch obhajob to nebylo úplně oukej.

T: Měl jsi pocit, že to pro tebe byla překážka v navazování vztahů?

E: Když jsem byl na základce a tak, tak tím, že jsem se zakoktával, tak jsem přišel svému okolí takový divný, prostě tím, že se toho o koktavosti moc neví, tak se se mnou chtěli seznamovat až spíš ke konci. Pak když jsem byl na gymnáziu, tak ti, co na to nejsou zvyklí, což je hodně lidí, co nemá v okolí nikoho, kdo koktá, takže pokud jsem pro ně byl já jejich první zkušenost s koktavostí, tak asi to pro ně nebylo úplně ideální, ale když mi ten někdo dal čas, tak jsme se i fajn seznámili. A co se týká nějakých partnerských vztahů, tak jsem měl vztah na gymnáziu a na výšce, takže ne že by to bylo nějaké existenční, ale je to vždy o té akceptaci a tak a je úplně pochopitelné, že ne každý ji má. Ale to už já bohužel neovlivním.

T: Co třeba v té komunikaci s ostatními potřebuješ, aby ses cítil dobře?

E: Je to hodně individuální, ani můj táta, ani moje máma, nikdo po mně nechce nic špatného, a i když se cítím fajn, tak ta řeč není úplně plynulá. Já doufám, že ten, s kým jsem, má dostatečnou akceptaci a že se s ním bude dát pokecat o čemkoliv, co je nevyhnutelné nebo tak.

T: Znamená to třeba dát ti dost času, nedokončovat věty a tak?

E: Já si na tohle nepotrpím, někde jsem to četl, že to není úplně dobré, když někdo ty věty dokončuje, já si taky myslím, že to není úplně ideální, ale nějak si na tom nezakládám. Ale kdyby to šlo, tak take your time je to nejlepší, co to jde. Ale jsme bohužel v uspěchané době, uspěchaném městě, ale bohužel to tak úplně nejde.

T: Když se seznámíš s někým novým, máš potřebu na to lidi upozornit?

E: Ne. Pro mě je nejhorší, když musím telefonovat někomu, koho neznám, a to se v našem oboru stává často. Když to jde, píšu mail, ale někdy potřebuješ odpověď hned, a sice jsem takový, že pokud mi napíšeš mail, tak ti na ten mail hned odepíšu, ale ne každý to tak má. Takže tím pádem někdy musím telefonovat, a to, kdo jsem, odkud jsem a co chci je pro mě nejhorší říct někomu cizímu do mobilu.

T: Co třeba nějaký nakupování apod.?

E: Pokud to jde, tak třeba když jsem měl covid a byl jsem v izolaci, tak ne že bych někam volal, že chci něco, ale řešil jsem to přes internet, a pokud to, co jsem chtěl, nešlo přes internet, tak jsem si našel jiný zdroj, kde to šlo. Není to ideální, asi bych se měl vrhat do těch nekomfortních situací, ale pokud to jde, tak k tomu mám tenhle přístup. Snažím si to trochu zjednodušit.

T: Máš nějakou přidruženou diagnózu?

E: Ne, možná kdybych šel na nějaké speciální vyšetření, tak by se možná něco našlo, ale nemám nic. Co se týká toho, když mám něco nakreslit, tak můj styl je asi takový jako u nějakého dvouletého dítěte (smích).

T: Vnímáš koktavost jako pozitivum?

E: Ale jo, asi to bude znít vtípně, ale myslím si, že díky ní jsem o něco víc zapamatovatelný, že pro někoho, kdo mě předtím neznal a je ochotný mi dát ten čas, že se se mnou chce víc seznámit, tak myslím si, že když se máme sejít po několikáté, tak si mě víc pamatuje. Moc lidí to nemá. A taky se mi nikdy nestalo, že bych byl někde, kde by nás bylo víc takových.

T: Jak vnímáš reakce okolí?

E: Jsem možná o něco víc přecitlivělý, někdy si to až moc беру, ale už je to o mnoho lepší. Když mám někomu zatelefonovat a než se vykoktám a ten druhý začne říkat "halo, halo, to je nějaký omyl", tak není, ale mně to prostě trvá. Ale neovlivním to, jaký ten někdo, komu volám, je.

T: Jak se k tomu stavěla tvoje rodina?

E: Já jsem moc spokojený, že mě nikdo nikdy, a nebavím se jen o rodičích, za to neodsuzoval. I když si myslím, že by to tak mohlo být i automaticky, ale jsem moc rád. Pro mámu a pro tátu, jak jsem říkal i předtím, když jsme šli na ten výlet a pak zpátky domů, a ještě den předtím, než jsme tam šli, tak moje řeč byla v pohodě, a pak jsme se vrátili a pro mámu to byl šok, nevěděla, co se mnou je, jestli musíme jít do nemocnice, ale mně nebylo nic a cítil jsem se fajn, jen ta moje řeč byla zničehonic špatná. Takže po nějakých těch třech týdnech jsme šli k té logopedce a jak jsem říkal, někdy je to lepší, někdy je to horší, nemá na to vliv to, jestli jsem s rodiči, mám je prostě moc rád a myslím si, že jejich vztah ke mně je taky dobrý, ale stejně se to i s nimi někdy projeví. Možná by bylo lepší, kdybych mluvil potíšeji, je možné, že mluvím moc nahlas a když šeptám, tak je to úplně v pohodě.

T: Koktá někdo v rodině?

E: Vim, že to měla sestra mého dědy, které je teď 83, ale pokud vím, tak jí to zmizelo, když jí bylo 25. Ale myslím si, že jí to nezmizelo jen tak. Ale co já jí znám, tak mluví v pohodě. Ale o nikom jiném nevím. A taky jsem se pokoušel přijít na to, jestli je to dědičné, ale nenašel jsem dostatečnou odpověď na to.

T: Když se podíváme na tu tvoji profesi, když sis vybíral studium nebo profesi, myslel jsi na to?

E: Ne. Nikdy bych nechtěl pracovat v nějakém call centru, ale kdyby nebylo nic jiného, tak bych do toho šel, ale není to práce, kde by to bylo fajn, tam furt někomu telefonuješ, musíš říkat, kdo jsi, co chceš a tak, u toho je téměř jasné, že se zakoktám. Ale když jsem šel na gymnázium nebo na výšku, tak jsem nad tím neuvažoval.

T: Když sis hledal povolání, jaké to pro tebe bylo na pohovoru?

E: Cítil jsem pochopitelně velký stres z toho, že jsem tu práci chtěl hodně dostat. Ono to bylo tak, že jsem šel na doktorát a po pěti měsících jsem toho nechal, protože to nebylo úplně takové, jaké jsem doufal i se školitelem jsme toho očekávali něco víc, tak jsem se vrátil zpátky ke geologii. A posílal jsem maily a nějak se mi ozývali, ale bylo to přes mobil. Tak jsem to vzal a než jsem se vykoktal, tak to trvalo, ale naštěstí tam byla empatická paní, takže dobrý, tak se mě ptala, jestli bych si chtěl najít novou práci a já že ano, přes e-mail jsme se

domluvili na pohovoru. A zase, přesně jsem věděl, co chci říct, a i když byla velmi milá a já jsem

se k ní snažil být milý a snad jsem i byl, ale ta řeč byla prostě špatná. Ne až tak špatná, jak na těch obhajobách, ale doufal jsem, že to bude lepší. Ale naštěstí v té mojí práci hodně píšu, tam je to oukej, a sem tam, když mám něco odkomunikovat, někdy je to lepší a někdy horší. Kdybych měl o tu práci někdy přijít, tak by to určitě nebylo kvůli té koktavosti.

T: Jak se k tomu stavěli učitelé?

E: Hodně zkoušek jsem měl písemně, ale pochopitelně bylo pár ústních zkoušek, ale já jsem se tomu nikdy nevyhýbal. Někteří, ale to mi navrhovali jen oni, že si předtím, než to řeknu, to můžu napsat a pak jsem jim dal ten papír a pak jsem říkal to, co jsem tam měl a pokud něco bylo špatně, tak se mě víc ptali, abych jim to dovysvětlil. Tak jsem byl rád, že byli dost empatictí, ale doufám, že v akademickém světě se to tak trochu očekává.

T: Když si to napíšeš, tak ti to pomůže?

E: Ano, protože mám nějakou jistotu, že ten někdo, komu to chci říct, ví, co si o tom myslím a tak. Ale nevyužívám to třeba v komunikaci s kolegy, že bych mu to dal přečíst, to ne. To bylo jen na těch zkouškách. A i tím, že jsem měl praxi z toho debatování, i když ti to tak možná nepříjde, tak jsem nikdy neměl strach někam jít a něco odprezentovat, ale ten styl nikdy nebyl takový, jaký jsem doufal.

T: A když třeba nahlas něco čteš?

E: Moc se nezakotám. Když si pro sebe něco čtu, tak vím, že mám ten svůj čas, co potřebuju, vim, jak to mám číst, aby to vyznělo dobře, abych to říkal plynule... možná bych to měl víc aplikovat.

T: V tom povolání tě to nějak ovlivňuje v kontaktu s kolegy?

E: Není to tak špatné, ale taky ta moje řeč není úplně plynulá, takže bych byl rád, kdyby to bylo lepší.

T: A co se týče nějakých vztahů?

E: Je to v pohodě, nikdo se mi tam nevysmívá, ale jsme už dospělí, tak by bylo asi špatné, kdyby to bylo jako na základce.

T: Jsi otevřený v logopedii pokračovat teď?

E: Ano, celkově bych se chtěl dát víc na sebepoznávání a myslím si, že v rámci toho bych chtěl vědět víc o svojí koktavosti a ideálně bych ji chtěl eliminovat, ale neočekávám, že bych ji úplně eliminoval, ale spíš aby ta řeč v kontaktu s mými blízkými, aby aspoň tam byla ta řeč o něco plynulejší.

T: Chodil jsi někdy na psychoterapii?

E: Ne. I já jsem měl, jak jsem říkal, že jsem nedokončil doktorát, tak jsem se cítil po psychické stránce ne úplně ideálně, ale nemělo to souvislost s tímhle a k nikomu jsem tehdy nešel. Bylo to několik týdnů, ale nic jsem nevyužil.